

P r o l o g

til kammeratistest, St. Hansaften i Slette Fangeleir, 1946.

Så du den strålende St. Hans-sol?
 Hørte du gauken så vakkert ~~lukt~~ ^{luk} gol?
 Frisk-grønn er marka og lia og skogen,
 blankslitt er stålet på harva og plogen.
 Bonden han leser sin St. Hans tekst
 og ser mot det høie om vær og vekst.
 En gutt går og ser på den vakre strand
 og nynnar så smått: A eg veit meg eit land.
 Jenter seg pynter til St. Hans-kveld,
 for livet det er no det likaste leil.

På en inngjerdet ilekk som blir kaldt for en leir
 sitter hundrede mann - kanskje noen ileir.
 Det saes at disse har sveket sitt land
 i de år da vår jord sto i luer og brand. -
 Selv mente de, at de har villet det gode
 og på det er villig at late sitt hode.
 De ser gjennom piggetråd og utover myrer, -
 vårherre, han gransker hjerter og nyrer.

Om brøde og skyld bør her ikke ~~skrive~~ kives,
 om noen små år skal historien skrives,
 da blir det for etterslekten slått fast:
 Hvem skal ha ros og hvem skal ha last.
 De, som ble hjemme og reddet folket?
 eller de, som dro vekk og kun natet tolket?
 De som berget vårt land i ira nød?
 eller de, som sendte oss bomber og død?
 Da avsies dom som er rett og sann:
 Hvem var en sviker og hvem var en mann?

Det alltid er strid mellom stort og smått,
 og en stadig kamp mellom ondt og godt.
 Lyset og mørket vil alltid bryte
 og Satan forsøke vårherre å snyte,
 han driver sågar respektløs sitt verk
 mens presten er iørt sin messe-serk.
 Ja selv på en stor-vakker St. Hans-kveld
 drar trøllpakk og herk over dal og fjell,
 til Bloksberg tlyr hekser på koster og limer
 til dans med herr Panden i nattens timer.
 "Fløyfjellet" høgt og vakkert seg løiter
 mens troliskapen lurar i urer og kløiter
 og pønser stadig på mere makt, -
 men taper som regel i siste akt.

Det bryter i altet - ja også i meg -
 si meg min venn: hvordan er det med deg?
 Alt som er gitt oss til bruk eller pryd
 er mixet i sammen av lyter og dyd.
 Lyte det er - er en spaltet og kløvet,
 dyden er intet før den er prøvet.

Imens danser ungdommen gla over vollen
og jenter omfavnes i skjul bakom kollen,
bålene brenner på mark og i fjære
slik som de tendtes til Solgudens ære. -
Da høres fra tårnet tolv rungende slag,
Sola stig. - det går atter mot dag.
Hadde vi nektar, så drakk vi nu skål
for alle brennende St. Hans- bål, -
for bål som lyser av ild eller ånd,
for bål som blir tendt av kløkt eller hånd,
så drakk vi en skål for hver hånd og hvert hode,
som kjente sin tid og som gjorde det gode.

Tro og kamp er ei iorgjeves, -
minnes de som falt. -
Idealene fram skal bæres.
Dertil er vi kallt.
Hørte han som ~~nut~~ tierd skapte
millioners bønn?
Seiren får de - de som "tapte",
falskhet får sin lønn.

Andr. Olsen